

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES (POLITICAL SCIENCE)
EXAMINATION: MAY – 2026
FOURTH SEMESTER

Subject: Inequality and Exclusion (POLMJC-401)

Date: 07/05/2026

Total marks: 100

Time: 10.00 am to 1.00 pm

Instructions: 1) Attempt all Questions. 2) Figures to the right indicate full marks.
3) Answer should be precise and to the point.

Q. 1) Answer any FOUR of the following questions in 500 words. (60)

1. Explain the concept and evolution of inequality and exclusion in relation to power and hierarchy.
2. Discuss the types of inequality and their interconnections.
3. Analyse major theories of social exclusion.
4. Examine structural and institutional sources of inequality.
5. Discuss key dimensions of inequality in India.
6. Evaluate the role of the state in addressing inequality.

Q. 2) Answer any FOUR of the following questions in 300 words. (40)

1. Distinguish between inequality and social difference.
2. Explain the impact of globalization on inequality.
3. Discuss caste-based inequality in India.
4. Explain gender-based discrimination and patriarchy in India.
5. Examine exclusion of marginalized communities.
6. Discuss the role of Civil Society and Social Movements.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
३) उत्तर तंतोतंत आणि मुद्देसुद असावे.

प्र. १) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दात लिहा. (६०)

१. सत्ता आणि सामाजिक श्रेणी यांच्या संदर्भात असमानता आणि बहिष्करण या संकल्पनांचा विकास स्पष्ट करा.
२. असमानतेचे प्रकार आणि त्यांतील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.
३. सामाजिक बहिष्करणाच्या प्रमुख सिद्धांतांचे विश्लेषण करा.
४. असमानतेची संरचनात्मक आणि संस्थात्मक स्त्रोत स्पष्ट करा.
५. भारतातील असमानतेच्या प्रमुख परिमाणांची चर्चा करा.
६. असमानता कमी करण्यासाठी राज्याच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ३०० शब्दात लिहा. (४०)

१. असमानता आणि सामाजिक भिन्नता यांतील फरक स्पष्ट करा.
२. जागतिकीकरणाचा असमानतेवर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
३. भारतातील जातीय असमानतेची चर्चा करा.
४. भारतातील लिंगभेद आणि पितृसत्ताकतेचे स्पष्टीकरण करा.
५. वंचित घटकांच्या बहिष्करणाचे परीक्षण करा.
६. नागरी समाज आणि सामाजिक चळवळींची भूमिका स्पष्ट करा.